

BÄRBEL OFTRING

52

PROJECTEN

voor de stadstuinier

elke week een groener leven!

A smiling man and woman are gardening on a rooftop terrace. The woman, with curly hair, is wearing a blue denim shirt over a red patterned top and is using a trowel to plant a small green plant in a metal tray. The man is standing next to her, also smiling. In the background, there are wooden planters with various flowers and a building.

BÄRBEL OFTRING

52 PROJECTEN VOOR DE STADSTUINIER

elke week een groener leven!

KOSMOS

Kosmos Uitgevers,
Utrecht/Antwerpen

52 PROJECTEN VOOR STADSTUINIERS

Start-up stadstuinieren 7

WINTER 8

1. Originele plantenpotten 10
2. Meer bescherming in de winter 12
3. Kruiden in glas 14
4. Zaadbommen 16
5. Planten-Ranking 18
6. Wormcomposteerder 20
7. Planten in de aardezak 22
8. Verse zaailingen 24
9. Broedhulp pakket 26

LENTE 28

10. Nieuw hoogperk 30
11. Kruiden uit de pallet 32
12. Insectenrustplaats 34
13. Groente-mengcultuur 36
14. Tuinieren op strobalen 38
15. Verse aardbeien 40
16. Upcycling 42
17. Zonnebloemen 44
18. Aardappels in de zak 46
19. Courgettes in de zak 48
20. Kostelijke bonen 50
21. Tomatenpotten 52
22. Brandnetels 54

ZOMER 56

23. Gevelklimmers	58
24. Bloemen & kruiden	60
25. Geurplanten	62
26. Minivijver	64
27. Heerlijke, zachte paden!	66
28. Een blikkentuin	68
29. Tuinieren in het klein	70
30. Kruiden-en-slamuur	72
31. Tuinieren op het dak	74
32. Beplante schoenen	76
33. Een drinkbak voor vogels	78
34. Bloemzaden	80
35. Vers groengoeid	82

HERFST 84

36. Bessen-pottery	86
37. Vetkruid en huislook	88
38. Plantenruilbeurs	90
39. Buxusboomhaag	92
40. Fruit en bessen	94
41. Kiezelperk	96
42. Snoepstruiken	98
43. Tuinieren met bloembollen	100
44. Bescherming in de winter	102
45. Herfstloof	104
46. Een druivenrek	106
47. Bird-Feeder	108
48. Een stadse kerst	110

WINTER 112

49. Barbaratakken	114
50. Vogelkoekjes	116
51. Tuinieren voor het raam	118
52. Insectenhôtels	120
Handige adressen	122
Plantenregister	124

START-UP STADSTUINIERS

nuttige dingen vooraf

ER WACHTEN 52 DOE-HET-ZELFPROJECTEN OP JE! ELKE WEEK VERSE INBRENG VOOR JE STADSTUIN: WAT CREATIEFS OM TE DOEN, IETS LEKKERS OM TE SNOEPEN, IETS GEURENDS OM OP TE SNUIVEN EN IETS BOEIENDS OM NAAR TE KIJKEN.

BELANGRIJK GEREEDSCHAP

Voor stadstuinieren heb je in het algemeen een paar gereedschappen nodig: een handschep (tuinschep) voor klein graafwerk, een gieter en een tuinschaar. Kies voor degelijk, hoogwaardig gereedschap dat goed in de hand ligt. Daar werk je wel zo prettig mee.

HEEL SIMPELE PLANTENVERZORGING

Planten zijn levende wezens die ademen, dorst en honger hebben. Maar ook zonder bewezen groene vingers kun je goed voor je planten zorgen. Let op ademhalingsvrijheid. Zorg voor een plek waar de plant tot zijn recht komt, met voldoende licht en lucht, zodat de plant fotosynthese kan realiseren.

De juiste hoeveelheid water geef je je planten door regelmatig met een vinger in de aarde te voelen. Is de aarde vochtig, dan hoeft je niks te doen; is de aarde droog, dan moet je gieten. Als de aarde drijfnat is, moet het alarm afgaan, want verreweg de meeste planten kunnen daar niet tegen, omdat de wortels dan gaan rotten en niet meer voldoende voedingsstoffen kunnen opnemen. Zorg dat het grondoppervlak zo snel mogelijk opdroogt. Het is het veiligst als je bij het verpotten de natte aarde verwijdt en de plant weer met verse aarde aanvult.

Van het voorjaar tot de herfst is de groeitijd van de planten, van de herfst tot het voorjaar de rusttijd. Verzorg de planten in de groeitijd regelmatig met mest. Koop gewoon een fles vloeibare mest. Op de verpakking staat aangegeven hoe je de mest moet doseren.

WATER GEVEN IN DE VAKANTIE

Als je maar een paar dagen weg bent, zet je de planten op een schaduwrijke plek, dan verdampen de planten en de aarde minder water. Er verdampt ook minder als je open plekken in de grond met kiezels bedekt.

Voor het begieten van planten in potten kun je watertonnen gebruiken of de flessentruc uithalen. Boor met een fijne boor een paar gaten in het deksel van een plastic fles, vul de fles met water, schroef de dop er weer op en steek hem op zijn kop weer in de potaarde. Het water wordt dan beetje bij beetje afgegeven en houdt ze drie, vier dagen in leven. Als je langer op vakantie gaat, is het aan te raden om iemand te vragen de gietdienst over te nemen.

HIER ERMEE!

Gebruikte kisten en tonnen, de poppenwagen uit grootmoeders tijd en allerlei andere ongewone plantenbakken met nostalgische waarde geven je plantenliefelingen een heel individueel thuis.

ORIGINELE POTTEN

voor je plantenschatten

HET IS DE PERFECTE START VAN HET NIEUWE JAAR: UITRUIMEN – IN KASTEN, IN DE KELDER, OP ZOLDER. JE MAAKT RUIMTE EN VINDT WELLICHT ALLERLEI HANDIGE POTTEN VOOR JE STADSTUINPROJECTEN.

Materiaal

folie, kiezel, gruis, boor
 porselein, steengruis, klei
 glas: vazen, jam- en weckpotten
 kunststof: kratten, bakken
 hout en metaal: dozen, kisten, bakken, blikken
 rommel: schoenen, karretje
 leer, kunstleer

Aan de slag

In principe zijn alle potten, bakken en containers geschikt om te tuinieren. Maak ze ter voorbereiding zorgvuldig schoon. Denk erom dat je er gaten in moet maken om het water af te voeren.

Roestige blikken, dozen en andere metalen containers moet je eerst met folie bedekken voor je ze met aarde vult. Daarvoor kun je gewoon een plastic zak van de juiste grootte gebruiken. Ook lekkende of poreuze vaten krijg je met folie dicht. Je kunt er ook een plastic pot in zetten. Als je geen afvoergaten in de pot wilt boren, doe je onderin een laag kiezels of gruis als drainage.

Shabby chic

Houten kisten en leren 'potten' zullen bij contact met aarde langzaam uit elkaar te vallen. Hout neemt gietwater en vochtigheid op en wordt na verloop van tijd zacht en poreus. Dat voorkom je door houten materiaal met folie te bekleden of door er een plastic bak in te zetten. Als je dat niet wilt, moet je er vrede mee hebben dat niets de eeuwigheid beschoren is. En als de houten bak na een paar jaar op is, zorg je voor een nieuwe.

INTERESSANT | ZOEK DE SCHATTEN! Vlooiemarkten zijn een goudmijn aan oude, ongewone, scheve en prachtige bakken waarmee je je eigen voorraad kunt aanvullen. Ook op Marktplaats en dergelijke websites vind je van alles. En wat is er nou mooier dan op lange, koude winterdagen een eigen verzameling samen te stellen om je planten in te (ver)potten?

PROBEER HET UIT!

Het is voordeliger en ook boeien-
der als je geen jonge planten
maar zaaigoed van de verschil-
lende kruiden koopt. Dat zaai je
gewoon volgens de aanwijzingen
op de zadenzakjes in de aarde.

KRUIDEN IN GLAS

voor de vensterbank

JE KUNT NOOIT GENOEG KRUIDEN HEBBEN, WANT DAARMEE KRUID JE GERECHTEN, THEE EN COCKTAILS. OP DE VENSTERBANK IS HET LICHT EN WARM GENOEG VOOR WINTERSE KRUIDEN. ZODRA HET LENTE WORDT, KUNNEN ZE NAAR BUITEN.

Materiaal

4 glazen

1 liter bloemenaarde

5 el zand

4 kruidenplantjes

Keuze van de planten

Basale keukenkruiden: bieslook, peterselie, basilicum, rozemarijn, laurier, salie

Exotische keukenkruiden: blad-mosterd, kleine galangawortel, lange koriander, limoengras, Chinese knoflook, Thaise basilicum

Aan de slag

1. Haal in het tuincentrum, groente-, kruiden-, boerderijwinkels of bij een online leverancier jonge kruidenplanten. In de winter is het assortiment heel klein, maar naast de standaard keukenkruiden vind je dan vooral allerlei exotische kruiden.
2. Meng het zand door met de bloemenaarde en vul het glas voor de helft tot driekwart met het aardemengsel.
3. Druk de aarde tot aan de rand, zodat er in het midden een gat voor de plant ontstaat.
4. Haal de wortelkluiten van de kruidenplant voorzichtig uit het potje en plaats de wortelkluiten in het plantgat. De plant moet net zo hoog in het glas staan als eerder in het potje.
5. Druk de aarde vanaf de rand dicht tegen de wortelkruit en vul eventueel aan met aarde. Laat daarbij 1-2 cm vrij als rand om te gieten.
6. Vergeet de plant niet te begieten! Voel telkens weer met een vinger hoe vochtig de aarde is. Geef de plant alleen water als die droog is, anders niet. Omdat glazen geen afvoergaatjes hebben, is het gevaar groot dat ze verdrinken.

INTERESSANT | LANGER PLEZIER VAN DE PLANTEN Oogst zo vaak mogelijk iets van de kruiden. Dat houdt de planten mooi compact en zo heb je er altijd zicht op hoe het je beschermelingen op de warme vensterbank vergaat.

VERSE AARDBEIEN

in een zinken emmer

ZELF GEOOGSTE AARDBEIEN SMAKEN VEEL BETER EN ZIJN OOK ZO EENVOUDIG IN DE STAD TE KWEKEN! KIES HET LIEFST DOORDRAGENDE AARDBEIEN, DAN KUN JE TOT IN OKTOBER OOGSTEN.

Materiaal

1 zinken emmertje
plastic zakjes
bloemenarde
aardbeienplanten

Aardbeien kiezen

Doordragende (maand)aardbeien dragen voortdurend vrucht tot de eerste vorst, wel alleen kleinere vruchten, terwijl hun grote 'aardbeizussen', de tuin-aardbeien, in juni/juli de eerste vruchten dragen en na een rustpauze in de nazomer/herfst nog eens. De eerste oogst valt vaak rijk uit, maar de late vruchten zijn schaars. Met de klimaardbei Hummi® (*Fragaria x ananassa*) kun je in perken en potten maandenlang van het klimrek oogsten.

Aan de slag

1. Doe een plastic zak met een paar gaatjes in de bodem in de lege, schone emmer en vul die met bloemenarde. Ook de zinken emmer moet een afvoergat hebben.
2. Schuif de aarde naar de randen en plaats in de ontstane verdieping een aardbeiplant. Let erop dat de plant niet te hoog en niet te diep mag zitten, de wortels mogen niet uit de aarde komen en het 'hart' in het midden van de plant, met de groene top, mag niet door aarde zijn bedekt.
3. Vul de emmer nu aan met aarde, zodat de wortels goed bedekt zijn. Druk de aarde goed over de wortels aan en vul eventueel aan met nog wat aarde. Begiet de emmer. Zet hem op een lichte plek en klaar!
4. Houd de aarde altijd goed vochtig.

Potvarianten

Vul een plastic zak (bijvoorbeeld een zak voor tentharingen) met aarde. Kerf er met een scherp mes 3-4 kruisen in en plaats in de gaten aardbeiplanten. Een vergiet is een prima bak om aardbeien in op te hangen, aan een ketting. Leg om te voorkomen dat de aarde door de gaten wordt weggespoeld, eerst een schoon schoonmaakdoekje onder in het vergiet.

INTERESSANT | AARDBEIEN VORMEN UITLOPERS Dat zijn lange ranken waaraan vanzelf nieuwe planten met bladeren ontstaan. Knip de nieuwe planten met bladeren af en zet ze in een potje met aarde. Zo krijg je vanzelf steeds nieuwe aardbeiplanten.

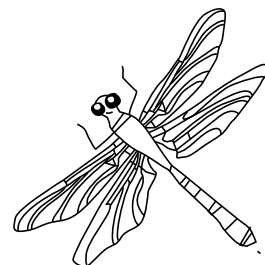
PROBEER EENS GROTE
BOSAARDBEIEN:
HEEL ZOET,
HEEL LEKKER!

MINIVIJVERS

met vintage-look

WATER HEEFT EEN MAGISCHE AANTREKKINGSKRACHT EN PAST ZELFS OP HET KLEINSTE BALKON. HET MAG OOK GROTER ZIJN ALS HET BALKON VOLDOENDE DRAAGKRACHT HEEFT. CONTAINERS EN BEPLANTINGSMOGELIJKHEDEN ZIJN ER IN OVERVLOED.

Materiaal

waterdichte container (emmer, doos, vat, teil, bak, ton, aarde-
werken pot)

eventueel vijverfolie

vijveraarde

kiezels, waterplantkorven

Waterplanten

veenmos, waterweegbree,
moerashyacint, kalmoes, pen-
ningkruid, vlotvaren, slangen-
wortel, waterhyacint, watermunt,
waternoot, watersla, blaasjes-
kruid, dwerglisdodde, dwerg-
waterlelie, cypergras.

INTERESSANT | DE JUISTE INGREDIËNTEN Neem geen vissen in de minivijver. Die lijden daarin, omdat het water opwarmt en er zuurstofgebrek ontstaat. Bovendien laten ze uitwerpselen achter, die rijk aan voedingsstoffen zijn, wat de algengroei stimuleert.

Aan de slag

1. Kies een plek voor de minivijver uit. 6 uur zon per dag is daarbij optimaal, liefst voor de middag of in de namiddag. Maar ook andere standplaatsen zijn geschikt, behalve schaduwrijke balkons op het noorden of gloeiendhete dakterrassen.
2. Als de container niet waterdicht is of beschermd moet worden, bekleed je die met vijverfolie. Ook de populaire zinken teil moet je met folie bekleden.
3. Was de kiezels met water, zodat het water in de minivijver niet troebel wordt. Bedek de bodem dan met een dikke laag kiezels en vul de vijver met water.
4. Zet de waterplanten afzonderlijk in de korven. Daarvoor vul je de bodem vervolgens met kiezels en zet de waterplanten daarin vast. Vul de vijver dan op met vijveraarde en bedek die tot slot met een dunne laag kiezels.
5. Zet de korven met de planten in de minivijver. Bouw in een grotere bak treden met verspreide bakstenen of omgekeerde bloempotten. Dat doet natuurlijk aan en is bevorderlijk voor de plantengroei.
6. Drijvende planten, zoals watersla, leg je eenvoudig op de wateroppervlakken. Je kunt ook afgeknipte bloemen van dahlia's, rozen enzovoort laten drijven; en 's avonds drijfkaarsen.
7. Wees niet teleurgesteld omdat het water troebel is; het wordt al snel helder.
8. Verzorging: vul de vijver regelmatig aan met water, zodat het peil altijd gelijk blijft. Verwijder afgevallen bladeren en afgestorven plantendelen grondig, dan blijft het water mooi helder.
9. In de winter: zet de minivijver eind oktober/begin november op een vorstvrije plaats. Je kunt de planten ook in emmers water vorstvrij laten overwinteren.

15 **bijen-planten**

Deze planten horen tot de beste bijenbloemen, want ze leveren nectar en pollen in overvloed aan onze harige insectenvrienden en dan ook nog van maart tot oktober.

1 Braam

2 Blauwbaard

3 Nieuw-Engelse aster

4 Boswilg

5 Koriander

COLOFON

Bronvermelding

Met 148 kleurenfoto's van: 123rf.com/serge001: 44; Elke Borkowski Gartenfotografie, Herten: 32 b. (RHS Hampton Court Flower Show, Design Kate Turner); 70; 80 b. re.; Flora Press, Hamburg: 8/9; Flora Press/BIOSPOTO/Alexandre Petzold: 62 b.; Flora Press/BIOSPOTO/Gilles Le Scanff & Joëlle-Caroline Mayer: 78 b. re.; Flora Press/Christine Ann Föll: 99; 114; 128 b. re.; Flora Press/Edition Phönix: 53; 103 (alle drie); Flora Press/EWA Stock Photo Library: 78 li.; Flora Press/Flowerphotos/Carol Sharp: 61; Flora Press/gartenfoto.at: 42 b.; 55 li.; 58; Flora Press/Gudrun Peschel: 128 o. li.; Flora Press/GWI: 6; 67 o. re.; 78 o. re.; 88 li.; Flora Press/Helga Noack: 10 b. li.; 17 (alle drie); 31; 83 (beide); 128 b. li.; Flora Press/John Glover: 67 b. re.; Flora Press/MAP: 128 b. mi.; Flora Press/Martin Hughes-Jones: 47 re.; Flora Press/Melli Freudenberg: 104 li.; Flora Press/Meyer-Rebentisch: 4/5; Flora Press/Nova Photo Graphik: 128 o. re.; Flora Press/Pavel Ovsik: 109 b. li.; Flora Press/Royal Horticultural Society: 20; Flora Press/Visions: 64; 67 mi. re.; 95; 100; 109 b. re.; 111 b.; GAP Gardens, Essex: 1 (alle vier); GAP/Benedikt Dittl: 36; GAP/Clive Nichols - Design: Charlotte Rowe: 75; GAP/Clive Nichols: 38 o.; GAP/Dave Bevan: 41 o. re.; GAP/Heather Edwards: 23; GAP/Howard Rice: 111 re.; GAP/Howard Rice: 24; GAP/Jenny Lilly: 32 o.; GAP/Jonathan Buckley/Design: Patricia Fox, Chelsea Flower Show 2009: 41 b. re.; GAP/Jonathan Buckley: 67 li.; GAP/Maxine Adcock: 47 li.; GAP/Nicola Stocken - Wilkins Pleck: 109 o.; GAP/Richard Bloom: 96 (alle zes); GAP/Robert Mabie - Design: Kate Turner: 69; GAP: 80 (de zes kleine foto's); GAP: 80 (grote foto); Dr. Birgitta Goldschmidt, Koblenz: 91 o.; Kullmann & Partner GbR, Stuttgart: 38 b.; living4media, München: Annette & Christian: 10 b. re.; mauritius images GmbH, Mittenwald: GWI/N+R Colborn: 88 re.; Panthermedia, München: b_april: 77; Angelika Schartl/Würzburg: 106 li.; Rebschule H. Schmidt, Obernbreit: 106 b. re., mi. re., o. re.; shutterstock/Andrekart Photography: 84/85; shutterstock/ChiccoDodiFC: 56/57; shutterstock/Dasha Petrenko: 91 b.; shutterstock/grafikfoto: 10 o.; shutterstock/hjochen: 55 re.; shutterstock/MaraZe: 86/87; shutterstock/Marina Grau: 35 re.; shutterstock/Marina Onokhina: 118 o. li.; shutterstock/MISHELLA: 112/113; shutterstock/Monkey Business Images: 2/3; shutterstock/ReinStudio: 42 o.; shutterstock/Robert Crum: 28/29; shutterstock/schab: 62 o.; shutterstock/Silkspin: 14; shutterstock/Zygotehaasnobrain: 42 mi.; Martin Staffler, Stuttgart: 13 (alle drie); 19 b. re.; 26/27; 48 (alle drie); 72; 104 re.; 117 (alle vier); 118 b. li. b. mi., b. re. & o. re.; 120/121; Friedrich Strauss, Seysdorf-Au/Hallertau: 19 b. li. & o.; 35 li.; 41 li.; 50; 92 (alle drie).

Omslagontwerp van Gramisci Editorialdesign, München met gebruik van een afbeelding van living4media/Maskot Bildbyra AB (omslag voorzijde) en drie afbeeldingen op de achterzijde van Flora Press/Royal Horticultural Society (li.), Martin Staffler, Stuttgart (mi.) en GAP/Heather Edwards (re.).

Op de uitklappagina's 22 foto's van Flora Press/Nadja Buchczik & Flora Press/Helga Noack (Papieren potjes), Flora Press/Nadja Buchczik (Uitzaaien), Flora Press/Visions (Bollen poten), Flora Press/Domingo Vazquez (10), Flora Press/Gudrun Peschel (13), Flora Press/MAP (12 & 14), Flora Press/Rosalind Simon (7), Flora Press/Royal Horticultural Society (9), Flora Press/Visions (6, 8, 15), shutterstock/Vaclav Volrab (11).

Let op

Alle informatie in dit boek is zorgvuldig gecontroleerd en gebaseerd op de nieuwste inzichten ten tijde van de publicatie. Omdat de kennis op dit gebied zich echter snel ontwikkelt en uitbreidt, dient iedere gebruiker zelf te controleren of de informatie niet door nieuwere inzichten is achterhaald. Daarvoor is het bijvoorbeeld noodzakelijk om voorschriften op de verpakking van mest, bestrijdingsmiddelen en plantenvoeding te lezen en nauwkeurig op te volgen, evenals gebruiksaanwijzingen en milieuwetten. Elke dosering en toepassing is voor eigen risico. Auteur en uitgeverij sluiten bij voorbaat elke aansprakelijkheid uit.

Gangbare benamingen, handelsnamen en productomschrijvingen zijn in dit boek zonder nadere aanduiding met betrekking tot merken, geregistreerde productnamen of octrooien doorgegeven. Daaruit kan niet afgeleid worden dat deze namen en werkwijze als vrij gelden in juridische zin en door iedereen gebruikt mogen worden.

Het belangrijkste is dat je de planten en met name de kruiden correct weet te herkennen. Vaak zijn er verwante soorten die er vrijwel hetzelfde uitzien. De ene plant is onschadelijk, de andere kan giftig zijn. Gebruik de plant in geval van twijfel dus niet. Bij de apotheek zijn de beschreven kruiden in gedroogde vorm verkrijgbaar.

www.kosmosuitgevers.nl

 @Kosmosuitgevers

Orspronkelijke uitgave *52 Projekte für Stadtgärtner*

© 2015 Franckh-Kosmos Verlags-GmbH & Co. KG, Stuttgart, Duitsland, www.kosmos.de

Nederlandstalige editie © 2016 Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Vertaling uit het Duits: Geeske Bouman voor Scribent.nl

Redactie en DTP: Scribent Multimedia, Zutphen

ISBN 978 90 2156 3275

NUR 424

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

52 weken inspiratie voor een groener leven in de stad

Wil je meer genieten van je stadstuin, balkon of dakterras? Dan vind je in dit doeboek 52 creatieve ideeën, tips & trics om je eigen groene oase te creëren.

Het boek begint in week 1 met originele potten en kuipen en volgt het jaar door met bijvoorbeeld kruiden op de vensterbank, insecten lokken op je balkon, verticaal tuinieren, fruit in kuipen, groenten in tassen, vogelkoekjes en kerstversiering maken. Milieu- en kostenbewust, met veel aandacht voor hergebruik van materialen. Je hoeft voor de meeste 'projecten' weinig anders te investeren dan tijd en zin.

Bärbel Oftring is bioloog. Ze schreef 16 natuurboeken, vooral gericht op beleving van de natuur dichtbij.

9 789021 561783

www.kosmosuitgevers.nl

K
KOSMOS

NUR 424

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

**Met eenvoudig stappenplan
per project –
door iedereen te doen!**